

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/651
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.10.2021/2
Karar Numarası : 2021/257
Başvuran : ...
Başvuran Vekili : Av....

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın işvereni aleyhine işçi alacakları talepli dava açması nedeniyle eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasasının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. ÖN İNCELEME

2. Başvuran:

a. ... Tic. Ltd. Şti isimli iş yerinde halk otobüsü şoförü olarak çalıştığı dönemde ağır çalışma koşulları ve fazla çalışma ücretlerinin ödenmemesi nedeniyle 01.10.2018 tarihinde iş akdini feshettiğini, işvereni aleyhine ... İş Mahkemesinin ... E. Sayılı dosyası ile işçilik alacaklarının tahsili talebini içeren dava ikame ettiğini, söz konusu davanın başvuranın lehine sonuçlandığını ve halen istinaf aşamasında olduğunu,

b. ... Tic. Ltd. Şti adına kayıtlı olan eski işverenin ... No.lu ... Kooperatifi'nin de üyesi olduğunu, başvuranın Kooperatife bağlı otobüs hatlarında çalışmasını engellediğini, Kooperatif tarafından "iş verenine dava açan çalışanların Kooperatif nezdindeki araçlarda çalıştırılmayacağı, çalıştıran araç sahiplerine cezai işlem uygulanacağını" yönünde karar alındığını; bu kararın diğer araç sahiplerine mesaj olarak iletildiğini;

c. İş ve çalışma hürriyetinin ihlal edildiği gerekçesi ile Kooperatif yetkilisi hakkında suç duyurusunda bulunduğunu, Kooperatif yetkilisinin savcılık ifadesinde başvuranın çalışmasına engel olduğunu ikrar ettiğini ve savcılık tarafından iddianame hazırlandığını, konu hakkında ... Asliye Ceza Mahkemesinin ... Sayılı dosya ile kamu davası açıldığını ve açılan davanın halen derdest olduğunu,

d. Dört çocuk babası olduğunu iki buçuk yıldır işsiz olduğunu, yıllardır şoför olarak çalıştığını, kırk altı yaşında olması sebebiyle başka bir mesleği bulunmadığını, işsiz olmasından kaynaklı aile ilişkilerinin de bozulduğunu,

iddia etmektedir.

3. Başvuran dilekçesinde iddiaları çerçevesinde, eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin tespiti ile muhataplar hakkında idari yaptırım uygulanmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Egemenlik" kenar başlıklı 6'ncı maddesi: " (...) Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz."

5. Anayasa'nın "Yargı Yetkisi" kenar başlıklı 9'uncu maddesi: "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." hükmünü haizdir.

6. Anayasa'nın "İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzel kişiliği" kenar başlıklı 123'üncü maddesi: "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." şeklinde düzenlenmiştir.

7. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "İş ve çalışma hürriyetinin ihlali" başlıklı 117'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre: "Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, iş ve çalışma hürriyetini ihlal eden kişiye, mağdurun şikayeti halinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir."

8. 6701 sayılı Türkiye İnsan Haklar ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesinde ayrımcılık yasağı: 1) "Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır." şeklinde hükme bağlanmıştır.

9. Mezkur Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesine göre: 1) "Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.(...) (4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" kenar başlıklı 40'inci maddesine göre: 1) "Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hakimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında işlemler başvurunun konusu olamaz."

11. Mezkur Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesine göre: 1) "Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. (2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenbilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır."

12. Mezkur Yönetmelik'in 49'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasına göre: "Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir."

13. Mezkur Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmez kararı" kenar başlıklı 67'nci maddesi: 1)“) *Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*” şeklindedir.

IV. GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun başvurulara ilişkin görevi 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde;“(f) *İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karar bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*”; (g) “ *ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*”; (i) “ *Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” şeklinde yer almaktadır.

16. Başvuran ... No.lu ... Kooperatifi tarafından çalışmasının engellenmesine ilişkin suç duyurusunda bulunduğunu belirtmektedir. Dilekçe eklerinden, suç duyurusu sonrasında yetkilinin ifadesinin alındığı, akabinde ... Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede isnat edilen suçun sübut ettiği gerekçesi ile şüphelinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 117'nci maddesinde yer alan “iş ve çalışma hürriyeti” başlıklı maddesi çerçevesinde cezalandırılması talep edildiği görülmektedir. İddianameyi müteakiben ...Asliye Ceza Mahkemesinin ... Sayılı dosyası ile kamu davası açıldığı ve açılan davanın halen derdest olduğu başvuranın dilekçesinde ayrıca belirtilmiştir.

17. Başvuran, işvereni aleyhine işçi alacakları talepli dava açması nedeniyle eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etse de dilekçesinde herhangi bir ayrımcılık temeline dayanmamıştır. Başvuru dilekçesi incelendiğinde de herhangi bir ayrımcılık temelinin varlığı tespit edilememiştir.

18. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin 4'üncü fıkrası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesinde yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı öngörülmüştür.

19. Söz konusu hükümler, Anayasa'nın ilgili hükümleri ile paralellik arz etmektedir. Yukarıda da bahsedildiği üzere Anayasa'nın 9'uncu maddesinde, yargı yetkisinin, bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı, 138'inci maddesinin 22'nci fıkrasında ise; hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı düzenlenmiştir.

20. Öte yandan mezkur Yönetmelik'in 67'nci maddesinin 2'nci fıkrasında “*Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*” hükmü bulunmaktadır.

21. Bu çerçevede başvuru dosyası yukarıda anılan mevzuat hükümleri ile birlikte incelendiğinde başvuranın yargı organlarında görülmekte olan ve yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler kapsamında değerlendirilen başvurusunun ön inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
 2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
 3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvuru yapılabileceğine,
- 14.10.2021 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-onaylıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Zennure BER
Kurul Üyesi